

ทาจิกิสถาน (Tajikistan)

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

- **ที่ตั้ง:** อยู่ทางตอนใต้บริเวณเอเชียกลางของอดีตสหภาพโซเวียต ทิศเหนือติดคีร์กีซสถาน ทิศใต้ติดกับอัฟกานิสถาน ทิศตะวันตกติดกับอุซเบกิสถาน และทิศตะวันออกติดกับจีน
- **พื้นที่:** 144, 100 ตารางกิโลเมตร
- **กรุงดูชานเบ (Dushanbe)** เป็นเมืองหลวง มีประชากรประมาณ 679,400 คน โดยมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 จังหวัด ได้แก่ 1) Sughd 2) Khatlon 3) the autonomous province of Gorno-Badakhshan และ 4) the Region of Republican Subordination
- **ทรัพยากรธรรมชาติ:** พลังงานน้ำ ยูเรเนียม ถ่านหิน ทองคำ เงิน ตะกั่ว
- **ภูมิประเทศ/อากาศ:** ร้อยละ 90 ของภูมิประเทศเป็นภูเขา ภูมิอากาศแบบภูเขาสูงแบบภาคพื้นทวีป (ฤดูหนาว อากาศหนาวจัด ฤดูร้อน อากาศร้อนจัด)

1.2 ประชากร

- ประชากร: 8.33 ล้านคน (ปี 2016) แบ่งเป็น ชาวทาจิก 84.3% ชาวอุซเบก 13.8% อื่น 2%
- ศาสนา: มุสลิม (นิกายสุหนี่) ร้อยละ 85 มุสลิม (นิกายชีอะ) ร้อยละ 5 อื่นๆ ร้อยละ 10

1.3 การเมืองการปกครอง/รัฐบาล

รูปแบบการปกครอง เป็นประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ รัฐธรรมนูญของทาจิกิสถานประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2537 (ค.ศ. 1994) และ ฉบับปัจจุบันเป็นฉบับแก้ไขใหม่ (26 กันยายน 2542)

ในส่วนของการแบ่งส่วนการปกครอง ฝ่าย บริหารมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ สำหรับฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นระบบ 2 สภา โดยทั้งสองสภารวมกันเรียกว่า Majlisi Oli ประกอบด้วย สภากลาง มี 63 ที่นั่ง คือ อสภาผู้แทน และสภาสูง หรือสภาแห่งชาติ มี 33 ที่นั่ง ทั้งสองสภามีวาระสมัยละ 5 ปี

ฝ่ายตุลาการ มีศาลฎีกา (Supreme Court) เป็นศาลสูงสุด (ผู้พิพากษามาจากการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี) โดยมีการใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law System)

ประมุข: ประธานาธิบดี H.E. Emomali Rahmon

นายกรัฐมนตรี: H.E. Oqil Oqilov

รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจ (Ministry of Economic Development & Trade): H.E. Farrukh Hamraliev

1.4 การเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ

การเป็นสมาชิกภาพองค์การระหว่างประเทศของทาจิกิสถาน ได้แก่ ADB, CICA, CIS, CSTO, EAEC, EAPC, EBRD, ECO, FAO, GCTU, IAEA, IBRD, ICAO, ICt, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO (correspondent), ITSO, ITU, MIGA, NAM (observer), OIC, OPCW, OSCE, PFP, SCO, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO (observer)

1.5 การจัดทำข้อตกลงทางการค้า

- Commonwealth of Independent States Free Trade Area (Signed)
- Economic Cooperation Organization Trade Agreement (Signed)
- Eurasian Economic Community Customs Union (In Effect)
- Pakistan-Tajikistan Preferential Trade Agreement (Proposed/Under consultation and study)
- Shanghai Cooperation Organization Free Trade Agreement (Proposed/Underconsultation and study)
- Tajikistan-Armenia Free Trade Agreement (Signed)
- Tajikistan-Belarus Free Trade Agreement (Signed)
- Tajikistan-Kyrgyz Free Trade Agreement (Signed)
- Tajikistan-Russia Free Trade Agreement (Signed)
- Tajikistan-Ukraine Free Trade Agreement (In Effect)
- Tajikistan-Uzbekistan Free Trade Agreement (Signed)

2. ข้อมูลเศรษฐกิจ

2.1 ภาพรวมเศรษฐกิจ

สาธารณรัฐทาจิกิสถานเป็นหนึ่งในประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวที่ต่ำที่สุดในบรรดาประเทศที่แยกตัวออกจากสหภาพโซเวียต (CIS) โดยปัจจุบันประชากร 2 ใน 3 ยังมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน เศรษฐกิจของทาจิกิสถานอาศัยรายได้จากภาคเกษตร อุตสาหกรรม พลังงาน (ถ่านหิน และการผลิตพลังงานไฟฟ้า) เป็นส่วนใหญ่ โดยในภาคการเกษตร เน้นการปลูกฝ้ายเพื่อการส่งออก สงครามกลางเมืองระหว่างปี 2535-2540 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทาจิกิสถานเป็นอย่างมาก

ตั้งแต่ปี 2535 รัฐบาลทาจิกิสถานได้กำหนดนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็นระบบการตลาดแบบเสรีให้มากที่สุด โดยเน้นด้านการปฏิรูปภาคเกษตรกรรม การโอนถ่ายกิจการของรัฐทั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ให้เป็นของเอกชนให้มากที่สุด การปรับปรุงสถาบันการเงิน การธนาคาร และระบบภาษี ซึ่งการปฏิรูประบบเศรษฐกิจนี้จะต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลทาจิกิสถานประสบปัญหาการขาดดุลงบประมาณอย่างต่อเนื่องในปี 2540 รัฐบาลทาจิกิสถานจึงได้ตัดสินใจรับเงื่อนไขที่เข้มงวดของ IMF เพื่อแลกกับความช่วยเหลือทางการเงิน รัฐบาลทาจิกิสถานได้ดำเนินนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจเศรษฐกิจของ IMF อย่างเคร่งครัด (Poverty Reduction and Growth Facility-PRGF) ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นตามที่รัฐบาลทาจิกิสถานคาดหวัง

อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างเชื่องช้า โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ซึ่งประสบปัญหาด้านการลงทุน ขาดการตลาดและระบบสินเชื่อ อีกทั้งระบบชลประทานที่เสื่อมสภาพและเครื่องมือที่ล้าสมัย

ปัญหาหนี้ต่างประเทศของทาจิกิสถานเริ่มดีขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องจากการเจรจาทวิภาคี ในเดือนกุมภาพันธ์ 2547 รัสเซียได้เซ็นสัญญาปลดหนี้ของทาจิกิสถานถึง 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งผลให้หนี้ต่างประเทศของทาจิกิสถานลดลงจาก 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2546 เป็น 822 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2547 อย่างไรก็ตาม ทาจิกิสถานยังประสบปัญหาในด้านระบบบริหารหนี้ต่างประเทศจนกระทั่งปัจจุบัน (ในปี 2549 มีมูลค่า 829 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ทาจิกิสถานมีศักยภาพด้านการผลิตอะลูมิเนียม ฝ้าย และไฟฟ้าพลังน้ำ แต่ในปัจจุบันยังขาดการลงทุนจึงยังไม่สามารถผลิตได้เต็มศักยภาพรวมทั้งยังอยู่ระหว่างการวางระบบสาธารณสุขโรคที่จำเป็น นอกจากนี้ทาจิกิสถานยังมีปัญหาการบริหารจัดการที่ดี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน มีบริษัทต่างชาติเข้าไปลงทุนและดำเนินธุรกิจจากหลายประเทศ ที่สำคัญคือ สหราชอาณาจักร รัสเซีย สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังมีประเทศอื่นๆ อาทิ จีน อินเดีย ตุรกี เกาหลีใต้ อิตาลี เวียดนาม อินโดนีเซีย ในปี 2549 Shanghai Cooperation Organization ประกาศให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงระบบไฟฟ้าและเส้นทางคมนาคมในทาจิกิสถาน และสหรัฐฯ ยังได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างสะพานมูลค่า 36 ล้านดอลลาร์ซึ่งจะเชื่อมต่อระหว่างทาจิกิสถานและอัฟกานิสถาน

ในช่วงปี 2550 ถึงปี 2552 ทาจิกิสถานได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของ International Financial Institutions (IFIs) อย่างเคร่งครัด ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างแข็งแกร่ง นอกจากนั้นแล้ว ในเดือนเมษายน 2552 ทาจิกิสถานได้ทำสัญญากู้เงินจาก International Monetary Funds (IMF) เป็นจำนวน 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเวลา 3 ปี เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและการช่วยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.2 ดัชนีเศรษฐกิจ (ปี 2015)

GDP (Current Prices / Official Exchange Rate): 5.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

GDP real growth rate: 3%

GDP per capita: 2,700 เหรียญสหรัฐฯ

GDP by Sector: สาขาเกษตร 19.2%

สาขาอุตสาหกรรม 22.6%

สาขาบริการ 58.1%

กำลังแรงงาน : 2.2 ล้านคน (ปี 2013)

สาขาเกษตร 49.8%

สาขาอุตสาหกรรม 12.8%

สาขาบริการ 37.4%

อัตราการว่างงาน: 2.2%

จำนวนประชากรที่ต่ำกว่าเส้นความยากจน: 53%

อัตราเงินเฟ้อ: 6.7%

การลงทุน (FDI, net inflow): 376 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (2551)

แหล่งเงินลงทุน FDI: N.A.

สกุลเงิน: โซโมนี (Tajikistani Somoni)

2.3 สาขาการผลิตที่สำคัญ

ทาจิกิสถานมีศักยภาพด้านการผลิตอะลูมิเนียม ฝ้าย และไฟฟ้าพลังน้ำ (แต่ในปัจจุบันยังขาดการลงทุนจึงยังไม่สามารถผลิตได้เต็มศักยภาพ รวมทั้งยังอยู่ระหว่างการวางระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็น) นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมด้านอื่นๆ อีก คือ สังกะสี ตะกั่ว เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย ซีเมนต์ น้ำมันพืช และเครื่องตัดโลหะ

2.4 การค้าระหว่างประเทศ

ในปี 2015 การส่งออกมีมูลค่า 572 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และการนำเข้ามีมูลค่า 2.825 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าส่งออกสำคัญของประเทศ คือ อะลูมิเนียม ไฟฟ้า ฝ้าย ผลไม้ (เมล่อน แดงโม) น้ำมันพืช และสิ่งทอสินค้านำเข้า ได้แก่ ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องจักรกล และผลิตภัณฑ์อาหาร

ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ตุรกี (19.7%) คาซัคสถาน (17.6%) สวิตเซอร์แลนด์ (13.7%) อิหร่าน (8.7%) อัฟกานิสถาน (7.5%) รัสเซีย (5.1%) จีน (4.9%) และอิตาลี (4.8%) และแหล่งนำเข้าที่สำคัญ คือ จีน (42.3%) รัสเซีย (17.9%) คาซัคสถาน (13.1%) และอิหร่าน (4.7%)

2.5 การลงทุน

การที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทาจิกิสถาน ยังมีอยู่ไม่มากนักก็เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ข้อจำกัดสำคัญหลายประการ ได้แก่ การลงทุนทุกด้านของภาคเอกชนจะต้องถูกตรวจสอบและให้อนุญาตโดยรัฐ กฎระเบียบ-กฎหมายด้านการลงทุนไม่ชัดเจน ระบบราชการไม่โปร่งใสและมีแนวโน้มของการคอร์รัปชันสูง และขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการลงทุน เป็นต้น

3. การเมืองและสังคม

สาธารณรัฐทาจิกิสถานได้รับเอกราชหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเมื่อ 9 กันยายน 2534 ก่อนได้รับเอกราชในปี 2533 การเมืองภายในประเทศขาดเสถียรภาพเนื่องจากเกิดความขัดแย้งภายในอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากนโยบายเปิดกว้าง (Glasnost) และปฏิรูป (Perestroika) ของนาย มิคาเอล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) อดีตประธานาธิบดีสหภาพ โซเวียต ทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านคอมมิวนิสต์ และเกิดขบวนการชาตินิยมในทาจิกิสถานเช่นเดียวกับในรัฐอื่นๆ ของสหภาพโซเวียต ส่งผลให้เกิดการจลาจลในเดือนกุมภาพันธ์ 2533 เนื่องจากมีข่าวลือว่าผู้อพยพชาวอาร์เมเนียจะเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองหลวงของทาจิกิสถาน (ดูชานเบ) และต่อมาในปี 2535 นาย Rahmomi Nabiyev ประธานาธิบดีทาจิกิสถานซึ่งเป็นผู้นำคอมมิวนิสต์ถูกบังคับโดยกลุ่มผู้เดินขบวนประท้วงให้ยอมรับรัฐบาลผสมที่เกิดจากการรวมกลุ่มอิสลามและกลุ่มประชาธิปไตย สถานการณ์เริ่มรุนแรงขึ้นเมื่อกลุ่มกองกำลังติดอาวุธของประธานาธิบดี Nabiyev ผลักดันให้กลุ่มอิสลามและกลุ่มประชาธิปไตยถอนตัวออกจากรัฐบาลผสม และก่อตั้งกลุ่ม Neo-communist ขึ้น ในปี 2537 ประธานาธิบดี Nabiyev ได้ลาออกจากตำแหน่ง นาย Emomali Rahmon ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานสภาในขณะนั้น จึงได้เป็นหัวหน้ารัฐบาลโดยปริยาย ในขณะที่เดียวกับที่ กลุ่มต่อต้านรัฐบาลนำโดยพรรค Islamic Rebirth Party (IRP) ได้อพยพออกนอกประเทศพร้อมด้วยประชาชนหลายหมื่นคน ไปตั้งมั่นอยู่ทางภาคเหนือของอัฟกานิสถาน และกลับเข้ามาปฏิบัติการแบบกองโจรในทาจิกิสถาน ทำให้รัฐบาลทาจิกิสถานต้องพึ่งกองกำลังรัสเซียดูแลแนวชายแดนทาจิกิสถาน-อัฟกานิสถาน และมีการสู้รบยืดเยื้อเป็นเวลาหลายปี

ในปี 2540 ด้วยความร่วมมือระหว่างอิหร่าน รัสเซีย และสหประชาชาติ สามารถโน้มน้าวให้ทั้งสองฝ่ายมีการลงนามสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างประธานาธิบดี Emomali Rahmon กับนาย Sayed Abdulla Nuri ผู้นำกลุ่มแนวร่วมต่อต้านรัฐบาล (United Tajik Opposition - UTO) เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2540 โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการคุ้มครองแห่งชาติ ทำการดูแลการส่งผู้ลี้ภัยคืนถิ่น ตลอดจนการปลดอาวุธกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ และเริ่มกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปอย่างยุติธรรม

ในช่วงแรกภายหลังการลงนามสนธิสัญญาสันติภาพ ข้อตกลงยังได้รับการปฏิบัติตามไม่มากนัก ยังมีการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงจากทั้งสองฝ่ายอยู่เรื่อยๆ แต่รัฐบาลทาจิกิสถานได้เรียกร้องให้ United Nations Mission of Observers in Tajikistan (UNMOT) ตลอดจนประเทศ ผู้ค้าประกันความตกลงฯ ให้เข้ามามีบทบาทในการยุติการใช้กำลังอาวุธของกลุ่ม UTO โดย UNMOT ได้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพจำนวน 70 คน เข้าไปสังเกตการณ์กระบวนการสันติภาพในทาจิกิสถาน และจัดให้มีการเจรจาระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านจนกระทั่งสามารถจัดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2542 ซึ่งประธานาธิบดี Rakhmon ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่สอง หลังจากนั้นในเดือนมิถุนายน 2546 ได้มีการลงประชามติให้ประธานาธิบดี Rahmon สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้อีก 2 สมัย (วาระ 7 ปี) ติดต่อกันหลังจากหมดวาระในปี 2549 จนเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2549 ทาจิกิสถานได้จัดการเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยมีผู้สมัครจำนวน 5 คน ซึ่งผลเป็นไปตามความคาดหมายคือประธานาธิบดี Rahmon ได้รับชัยชนะและปกครองประเทศต่อเนื่องเป็นปีที่ 14 อย่างไรก็ตาม พรรคการเมืองฝ่ายค้านที่สำคัญ 3 พรรค คือ Islamic Revival Party Democratic Party และ Social Democratic Party ไม่ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันและประกาศไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งโดยให้เหตุผลว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ไม่โปร่งใสและพรรครัฐบาลจำกัดสิทธิพรรคการเมืองอื่นในการเข้าถึงสื่อทุกประเภท ในขณะที่องค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE) ซึ่งส่งคณะผู้สังเกตการณ์ จำนวน 170 คน เพื่อติดตามการเลือกตั้งในทาจิกิสถานระบุว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ไม่มีสัญญาณของการแข่งขันอย่างแท้จริง และขาดตัวเลือกทางการเมือง (lack of political alternatives)

4. นโยบายเศรษฐกิจ

รัฐบาลทาจิกิสถานได้กำหนดนโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจ โดยมุ่งหวังให้เป็นระบบการตลาดแบบเสรีให้มากที่สุด เน้นด้านการปฏิรูปภาคเกษตรกรรม การโอนถ่ายกิจการของรัฐทั้งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ให้เป็นของเอกชนให้มากที่สุด การปรับปรุงสถาบันการเงิน การธนาคาร และระบบภาษี อย่างไรก็ตาม ทาจิกิสถานต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของ International Financial Institutions (IFIs) อย่างเคร่งครัด ซึ่งที่ผ่านมาสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี ดังนั้น นโยบายสำคัญในปัจจุบันที่รัฐบาลทาจิกิสถานต้องดำเนินเพื่อรักษาสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ก็คือ การรักษาวินัยทางการเงินของประเทศเพื่อพยายามชำระหนี้ต่างประเทศ รวมไปถึงการเร่งปฏิรูปโครงสร้างในด้านต่างๆ ของประเทศเพื่อให้ทันสมัยและเป็นสากลมากขึ้น

5. มาตรการด้านภาษี

จากการรายงานของ Heritage Foundation อัตราภาษีนำเข้าแบบถ่วงน้ำหนัก (weighted average) ของทาจิกิสถานอยู่ที่ร้อยละ 3.8

ในส่วนของ WTO ซึ่งทาจิกิสถานเป็น Observer อยู่ นั้น รายงานว่า ภาษี Applied rate ของทาจิกิสถาน ดังนี้

- สินค้าทุกรายการ	อัตราภาษีเฉลี่ยร้อยละ 7.9
- สินค้าเกษตร	อัตราภาษีเฉลี่ยร้อยละ 11.4

- สินค้าที่มีใช้สินค้าเกษตร อัตราภาษีเฉลี่ยร้อยละ 7.4

สำหรับภาษีภายในประเทศ ทาจิกิสถานมีภาษีภายในประเทศที่ยุงยากซับซ้อน มีชนิดของภาษี 20 ประเภท โดย 16 ประเภทเป็น republican taxes และ 4 ประเภทเป็น local taxes โดยมีภาษีชนิดต่างๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา/นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีการใช้ถนน ภาษีการขาย ภาษีสำหรับผู้ผลิตสินค้าเกษตร และภาษีค่าปลิก เป็นต้น

6. มาตรการที่มีใช้ภาษี

จากการรายงานของ Heritage Foundation พบว่า ทาจิกิสถานมีการใช้มาตรการที่มีใช้ภาษีในหลายรูปแบบ ได้แก่ การควบคุมและจำกัดการนำเข้า ระบบมาตรฐานที่ไม่เป็นสากล พิธีการศุลกากรที่ซับซ้อนและยุ่งยากซับซ้อน เป็นต้น

7. ความสัมพันธ์ทางการเมือง/เศรษฐกิจกับประเทศไทย

7.1 ความสัมพันธ์ทางการทูต

ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับทาจิกิสถาน เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2537 แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้แทนทางการทูตระหว่างกัน โดยฝ่ายไทยมอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก ดูแลทาจิกิสถาน

7.2 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ไทยกับทาจิกิสถานยังมีมูลค่าการค้าระหว่างกันที่ต่ำมาก โดยในปี 2558 มูลค่ารวมประมาณ 0.97 ล้านเหรียญสหรัฐ สาเหตุที่การค้า การลงทุน และการติดต่อสัมพันธ์ทางด้านต่างๆ ระหว่างสองประเทศยังมีน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการฝ่ายไทยประสบปัญหาความยากลำบากในการเดินทางและขนส่งสินค้าไปยังทาจิกิสถานยังไม่มีสายการบินที่บินตรงระหว่างกันจึงต้องส่งสินค้าผ่านประเทศที่สาม อีกทั้งระดับรายได้ประชากรยังไม่สูงมากนัก จึงส่งผลให้การขยายตลาดสินค้าเป็นไปได้ยาก ขณะเดียวกันทาจิกิสถานยังประสบปัญหาเรื่องระบบการชำระเงินผ่านธนาคารที่ยังไม่ได้มาตรฐานสากล

7.3 ความตกลงที่มีการลงนามระหว่างกัน

- ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศไทย-ทาจิกิสถาน (Air Services Agreement) ลงนามเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2538
- ความตกลงทางการค้าระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลของสาธารณรัฐทาจิกิสถาน (Trade Agreement between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Republic of Tajikistan) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2548
- ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลของสาธารณรัฐทาจิกิสถานว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Agreement on Cooperation between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Republic of Tajikistan on Economic and Technical Cooperation) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2548
- ความตกลงที่ยังค้างอยู่ คือ อนุสัญญาการเว้นการเก็บภาษีซ้อนไทย-ทาจิกิสถาน (Convention on between the Government of the Republic of Tajikistan and the Government of the Kingdom of Thailand for the Avoidance of Double taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect of Tax Income)

7.4 สภาวะการค้าไทยกับทาจิกิสถาน

ในช่วงระยะ 3 ปี ที่ผ่านมา (2556-2558) การค้ารวมมีมูลค่าเฉลี่ยต่ำมาก โดยในปี 2558 การค้ารวมมีมูลค่า 1.69 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยลดลงจากปี 2557 ร้อยละ 55.24 โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า 0.96 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้ การค้าระหว่างไทยกับทาจิกิสถานมีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าของไทยกับโลก

สำหรับการส่งออก ในช่วงระยะ 3 ปี ที่ผ่านมา (2556-2558) การส่งออกมีมูลค่าเฉลี่ย 1.68 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยในปี 2558 ที่ผ่านมา การส่งออกมีมูลค่าทั้งสิ้นเพียง 0.96 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 55.31 จากปี 2557

ในส่วนของ การนำเข้า ในช่วงระยะ 3 ปี ที่ผ่านมา (2556-2558) ไทยไม่ได้นำเข้าสินค้าจากทาจิกิสถานเลย

8. โอกาส/อุปสรรคทางการค้าการลงทุนของไทย

8.1 โอกาส

- ทาจิกิสถานเป็นประเทศผู้ส่งออก ฝ้าย และอะลูมิเนียม ซึ่งฝ้ายไทยอาจพิจารณาหาช่องทางให้ทาจิกิสถานเป็นแหล่งป้อนวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมของไทยได้
 - ทาจิกิสถานเป็นประเทศที่มีอัตราภาษีภายในที่ต่ำ (competitive tax rates) ซึ่งในอนาคตเมื่อประเทศเปิดมากขึ้น และมีสภาพแวดล้อมทางการลงทุนที่ดีขึ้น ก็น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักลงทุนไทยได้
- ฝ้ายทาจิกิสถาน ได้เคยเชิญชวนไทยไปลงทุนในอุตสาหกรรมแร่ (แร่นิโอบีไซต์ นำมาใช้ผลิตอลูมิเนียม) การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร การพัฒนาการท่องเที่ยว และการร่วมลงทุนในโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย คือ กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เคยเตรียมจัดคณะเดินทางไปสำรวจศึกษาความเป็นไปได้ แต่ได้ยกเลิกโดยให้ความเห็นว่าการลงทุนโรงไฟฟ้าพลังน้ำอย่างเดียวจะมีค่าใช้จ่ายสูงมากอาจไม่คุ้มทุน จึงน่าจะจะได้มีการศึกษาการลงทุนในโครงการใหญ่ในสาขาอื่นๆ ของทาจิกิสถาน ต่อไป

8.2 อุปสรรค

- รัฐบาลยังกำกับดูแลภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และเข้าแทรกแซงอยู่มาก ทำให้ระบบเศรษฐกิจยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับระบบกลไกตลาดเสรี หรือระบบเศรษฐกิจโลกได้
- กฎระเบียบข้อบังคับยังไม่เป็นสากล ไม่โปร่งใส การกำกับดูแลไม่เป็นมาตรฐาน มีการคอร์รัปชันสูง
- เป็นตลาดขนาดเล็กที่มีประชากรเพียงประมาณ 7 ล้านคน และรายได้ประชากรยังอยู่ในระดับต่ำมาก

สำนักยุโรป
 กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
 กระทรวงพาณิชย์
 ตุลาคม 2559

ที่มา: Economist Intelligence Unit (ViewsWire)
UNCTAD, World Investment Report 2009
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร,
กระทรวงพาณิชย์
กระทรวงการต่างประเทศ
CIA – the World Fact Book
WTO- [http://stat.wto.org/Country profile](http://stat.wto.org/Country%20profile)
<http://www.heritage.org/index/Country/Tajikistan>